
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

1905-1906

m

273

BIBLIOTHEEK KITLV

0065 8813

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

GELEIDENDE BRIEF.

Nº. 1.

's GRAVENHAGE, den 22 Juni 1906.

Krachtens Koninklijke machtiging heb ik de eer U Hoogedelgestrengte, ter voldoening aan artikel 44 van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië, hiernevens met de betrekkelijke Nota's van Toelichting in afdruk te doen toekomen de navolgende contracten met inlandsche vorsten in den Oost-Indischen Archipel of daarmede gelijk te stellen stukken:

1º. de in 1903 en 1905 gepasseerde verklaringen waardoor de verhouding wordt geregeld tot het Gouvernement van eenige landschappen van de Atjehsche Onderhoorigheden en de Gajo- en Alaslanden;

2º. de op 27 Februari 1904 gepasseerde gelijksoortige verklaring van den bestuurder van Noordelijk Beneden Tamiang;

3º. de in 1904 gepasseerde gelijksoortige verklaringen van de bestuurders en landsgrooten van Sigi en eenige andere landschappen van Midden-Celebes, zoomede de door den bestuurder en de landsgrooten van Sigi op 5 December 1904 afgelegde verklaring waarbij afstand wordt gedaan van alle aanspraken op eenige aan de Tomini-bocht gelegen landstreken;

4º. de overeenkomsten van 22 December 1904 en 19 Januari 1905 met Badoeng en Bangli tot afschaffing van de weduwenverbranding en daarmede samenhangende gebruiken;

5º. de verklaring betreffende de formeele erkenning van Nederlands souvereiniteit afgelegd door den Samtoean Besar en de verdere hoofden van Goenang Sahilan en Onderhoorigheden op 27 Februari 1905;

6º. de overeenkomsten van 4 en 31 Juli 1905 met Ternate en Batjan, waarbij aan het Gouvernement het uitsluitend recht wordt toegekend tot invoer, bereiding en verkoop van opium in die sultanaten;

7º. het nieuwe contract met Lingga-Riouw en Onderhoorigheden, gedagteekend 18 Mei 1905.

De Minister van Koloniën,

D. FOCK.

Aan
den Heer Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal.

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.

ATJEHSCHIE ONDERHOORIGHEDEN EN GAJÖ-
EN ALASLANDEN.

VERKLARINGEN.

Nº. 2.

Ik ondergeteekende hoofd van
verklaar:

Ten eerste: dat een gedeelte uitmaakt van
Nederlandsch-Indië en gevolgelyk staat onder de heerschappij
van Nederland; dat ik mitsdien steeds getrouw zal zijn aan
Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en aan Zijne
Excellentie den Gouverneur-Generaal als Hoogstderzelver ver-
tegenwoordiger, uit wiens handen ik het bestuur over.
aanvaard.

Ten tweede: dat ik mij in geenerlei staatkundige aanrakingen
zal stellen met vreemde mogendheden, zullende de vijanden van
Nederland ook mijne vijanden, de vrienden van Nederland ook
mijne vrienden zijn.

Ten derde: dat ik zal nakomen en handhaven alle regelingen,
die met betrekking tot door of namens den Gouver-
neur van Atjeh en Onderhoorigheden zijn of zullen worden ge-
troffen en dat ik in het algemeen alle bevelen zal opvolgen,
die mij door of namens den Gouverneur van Atjeh en Onder-
hoorigheden zijn of zullen worden gegeven.

Bovenstaande verklaring is afgelegd (voorzien van handmerk,
stempel of onderteekening en beëdigd), door elk der hoofden,
wier namen hieronder worden vermeld, evenals de namen der
door hen bestuurde landschappen en de dagteekeningen van de
verklaringen, van de akten, waarbij de hoofden door den vertegen-
woordiger der Indische Regeering in hun ambt zijn bevestigd
en van de besluiten der Indische Regeering waarbij die beves-
tiging is goedgekeurd.

Nummer.	Namen van de hoofden die de ver- klaring hebben afgelegd.	Namen van de door hen bestuurde landschappen.	Dagteekening der verklaringen.	Dagteekening der akten van be- vestiging.	Dagteekening der bekrachtigings- besluiten.
Oostkust van Atjeh.					
<i>Onderafdeeling Idi.</i>					
1	TOEKOE OESEN OELÉE GAJAH (waarnemend).	Boegèng en Bagō ^s .	8 April 1905.	19 Mei 1905.	1 September 1905.
Westkust van Atjeh.					
<i>Onderafdeeling Meulabōh.</i>					
2	TEUKOE RAJEÛ.	Tripa.	29 Juni 1903.	17 October 1904.	31 Januari 1905.
Gajō-land.					
3	AMAN DJELEKAH SIAH OETAMA (KEDJOERÒN).	Nösar.	22 April 1903.	25 Juni 1903.	1 September 1905.
4	AMA-N OEUJÛM, KEDJOERÒN ABÖQ.	Sérbödjadi met Bònén en Sëmboeang.	24 October 1903.	14 November 1903.	Idem.
5	BÉDÉN KEDJOERÒN PETIAMBANG.	Gajö Loeös.	9 November 1903.	Idem.	Idem.
6	BÉDOEL alias RÖDJÖ OETJAJ RÖDJÖ TJEQ.	Böbasau.	11 Maart 1905.	21 Maart 1905.	Idem.
7	AMA-N-SRI KOEALA (waarnemend).	Gebied Kedjoeròn rödjö Boekét.	14 April 1905.	22 Mei 1905.	Idem.
Alas-land.					
8	BÉRAKAN.	Batoe Mboelan.	18 Mei 1905.	Idem.	Idem.
9	MA ^s OEN (waarnemend).	Bambél.	22 April 1905.	Idem.	Idem.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

**ATJEHSCH E ONDERHOORIGHEDEN EN GAJŌ-
EN ALASLANDEN.**

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 3.

De mededeeling van de gelijklopende verklaringen van de hierbedoelde landschapshoofden geschiedt in den gewonen vorm (zie laatstelijk de Gedrukte Stukken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zitting 1904—1905, — 201, n°. 9).

TOKKOE OESEN OELEE GADJAH, die blijkens kol. 30 van het Koloniaal Verslag van 1905 in Februari van dat jaar bij het bestuur te Lhò Seumawé in onderwerping kwam, is in verband met de omstandigheid, dat hij sedert 1897 in verzet is geweest, voorshands slechts als waarnemend hoofd van het landschap Boegèng en Bagō erkend. Omtrent dit landschap is het een en ander vermeld in de Koloniale Verslagen van 1899 bladz. 20, 1900 bladz. 19, 1902 kol. 42, 1903 kol. 43 en 1904 kol. 48.

Voor bijzonderheden verband houdende met de verklaring van den bestuurder van Tripa zie Koloniaal Verslag 1905 kol. 35.

De van 1903 dagteekende verklaringen en akten van erkenning en bevestiging van de hoofden van de landschappen Nosàr, Serbödjadi met Bonén en Sèmbœang en Gajō-Loeös zijn, in verband met hangende overwegingen omtrent den in die streken in te voeren bestuursvorm, eerst in 1905 goedgekeurd en bekrachtigd kunnen worden.

De aanstelling van waarnemende bestuurders over de landschappen Boekét en Bambél vindt hare aanleiding in de minderjarigheid van de eigenlijke bestuurders.

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.

TAMIANG.

VERKLARING.

N°. 4.

VERKLARING.

Ik ondergeteekende Tongkoe Radja Bandahara, hoofd van het landschap Noordelijk Beneden Tamiang, verklaar:

Ten eerste: dat het landschap Noordelijk Beneden Tamiang een gedeelte uitmaakt van Nederlandsch-Indië en gevolgelijk staat onder de heerschappij van Nederland;

dat ik mitsdien steeds getrouw zal zijn aan Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal als Hoogstderzelver vertegenwoordiger, uit wiens handen ik het bestuur over het landschap Noordelijk Beneden Tamiang aanvaard.

Ten tweede: dat ik mij in geenerlei staatkundige aanrakingen zal stellen met vreemde mogendheden, zullende de vijanden van Nederland ook mijne vijanden, de vrienden van Nederland ook mijne vrienden zijn.

Ten derde: dat ik zal nakomen en handhaven alle regelingen, die met betrekking tot het landschap Noordelijk Beneden Tamiang door of namens den resident der Oostkust van Sumatra zijn of zullen worden getroffen en dat ik in het algemeen alle bevelen zal opvolgen, die mij door of namens den resident der Oostkust van Sumatra zijn of zullen worden gegeven.

Aldus gedaan en beëdigd te Medan, den 27sten Februari 1904 of den 10den der maand Doelhidja van het Mohammedaansche jaar 1321 en opgemaakt in viervoud.

(w. g.) TONGKOE RADJA BANDAHARA.

Ten overstaan van mij:

De resident der Oostkust van Sumatra,

(w. g.) G. SCHAAP.

AKTE VAN ERKENNING EN BEVESTIGING.

Nademaal Tongkoe Radja BANDAHARA, hoofd van het landschap Noordelijk Beneden Tamiang, op den 27sten Februari 1904 of den 10den der maand Doelhidja van het Mohammedaansche jaar 1321 de aan deze akte gehechte verklaring heeft onder- teekend, zoo wordt voornoemde Tongkoe Radja BANDAHARA door mij onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië plechtiglijk erkend en bevestigd in zijne waardigheid van hoofd van het landschap Noordelijk Beneden Tamiang, zullende hij, zoolang de in bovenbedoelde verklaring aangepane verbintenis door hem wordt nageleefd, in die waardigheid door het Gouvernement worden gehandhaafd.

Ten blijke waarvan hem een exemplaar van deze akte van erkenning en bevestiging zoomede een exemplaar van de bovenbedoelde door hem afgelegde verklaring zullen worden uitgereikt.

Aldus opgemaakt in quadruplo te Medan, den 27sten Februari 1904 of den 10den der maand Doelhidja van het Mohammedaansche jaar 1321.

De Resident der Oostkust van Sumatra,
(w. g.) G. SCHAAP.

Deze verklaring en akte van erkenning en bevestiging zijn goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 16den April 1904.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) W. ROOSEBOOM.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,
De Algemeene Secretaris,
(w. g.) C. B. NEDERBURGH.

Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(w. g.) DE GROOT.

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,
(w. g.) A. E. ELIAS.

*Overcenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

TAMIANG.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 5.

De nieuwe bestuurder van het tot de residentie Oostkust van Sumatra behoorend landschap Noordelijk Beneden Tamiang (1) heeft, evenals vroeger de bestuurders van de nabij gelegen landschappen Karang, Soengei Ijoe, Zuidelijk Beneden en

(1) Van dit landschap werd melding gemaakt in het Koloniaal Verslag van 1901, bladz. 29.

Zuidelijk Boven Tamiang (2), bij zijne installatie eene verklaring afgelegd gelijk aan die welke in de laatste jaren in het Gouvernement van Atjeh en Onderhoorigheden in gebruik kwam.

(2) Zie Gedrukte Stukken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Zitting 1903-1904. — **201**, n°. 2.

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den Oost-Indischen Archipel.

**SIGI, DOLO, BELOMAROE, PALOE (PALOS),
TOWAËLI EN BANAWA (DONGGALA).**

VERKLARINGEN.

N°. 6.

Wij ondergeteekenden bestuurder en de lands-
grooten van bestuurster verklaren:

Ten eerste: dat een gedeelte uitmaakt van Nederlandsch-Indië en derhalve staat onder de heerschappij van Nederland: dat wij mitsdien steeds getrouw zullen zijn aan Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal als Hoogstderzelver vertegenwoordiger, uit wiens handen wij het bestuur over aanvaarden.

Ten tweede: dat wij ons in geenerlei staatkundige aanrakingen zullen stellen met vreemde mogendheden, zullende de vijanden van Nederland ook onze vijanden, de vrienden van Nederland ook onze vrienden zijn.

Ten derde: dat wij zullen nakomen en handhaven alle regelingen, die met betrekking tot door of namens den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zijn of zullen worden getroffen en dat wij in het algemeen alle bevelen zullen opvolgen, die ons door of namens den Gouverneur-Generaal o diens vertegenwoordiger zijn of zullen worden gegeven.

Bovenstaande verklaring is afgelegd (beëdigd en voorzien van stempel en onderteekeningen of handmerken) door de bestuurders en landsgrooten van de landschappen wier namen hieronder worden genoemd, met vermelding tevens van de dagteekeningen van de verklaringen, van de akten waarbij de bestuurders door den vertegenwoordiger der Indische Regeering in hun ambt zijn bevestigd en van de besluiten der Indische Regeering, waarbij die bevestiging is goedgekeurd.

Nummer.	Namen van de bestuurders, die de verklaring hebben afgelegd.	Namen van de door hen bestuurde landschappen.	Dagteekening der verklaringen.	Dagteekening der akten van bevestiging.	Dagteekening der bekrachtigingsbesluiten.
1	DAENG MASIRIE.	Sigi.	30 November 1904.	30 November 1904.	7 Juli 1905.
2	GANTOELIMBA TOMEKADOENDOE.	Dolo.	9 December 1904.	9 December 1904.	4 Augustus 1905.
3	YAHASIA, (bestuurster).	Belomaroe.	11 December 1904.	11 December 1904.	Idem.
4	LA MARAENA.	Banawa (Donggala).	13 December 1904.	13 December 1904.	Idem.
5	DJODJOKONDI TOMESIMA.	Paloe (Palos).	12 December 1904.	12 December 1904.	Idem.
6	DJAJJALANGKARA MANGGEDOMPO.	Towaëlie.	14 December 1904.	14 December 1904.	Idem.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

SIGI.

VERKLARING.

N°. 7.

VERKLARING.

Wij ondergeteekenden DAENG MASIBIE, bestuurder en de landsgrooten van Sigi verklaren voor ons en onze onderdanen ten behoeve van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië afstand te doen van al onze aanspraken op de aan de Tominibocht gelegen landstreken Tambarana, Tanaboa, Mapane en Pebato en ons mitsdien niet verder te zullen inlaten met de zaken van de Tominibocht of de aan die bocht gevestigde personen.

Aldus gedaan te Bora (Sigi) den 5den December 1904 (of den 26sten der maand Ramalan van het Mohammedaansche jaar 1322) en opgemaakt in drievoud.

Hier stonden de stempel en het handmerk van den bestuurder van Sigi, zoomede de handmerken van de landsgrooten van Sigi.

Deze verklaring is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 7den Juli 1905.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,
De Algemeene Secretaris,
(w. g.) VAN REES.

Voor eensluidend afschrift,
De fungeerend Gouvernements-Secretaris,
(w. g.) HULSHOFF POL.

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,
(w. g.) A. E. ELIAS.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

**SIGI, DOLO, BELOMAROE, PALOE (PALOS),
TOWAËLI EN BANAWA (DONGGALA).**

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 8.

Blijkens de Gedrukte Stukken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Zitting 1893—1894. — 127, nos. 9, 10 en 8, verklaarden de bestuurders en de landsgrooten van Sigi, Dolo Rindaoe en Belomaroe, bij de respectievelijk op 9, 14 en 8 Augustus 1891 door hen gepasseerde akten van soevereiniteits-erkenning, zich bereid om hunne verhouding tot het Nederlandsch-Indisch-Gouvernement bij een nader te sluiten contract te regelen. Hangende de naar aanleiding daarvan gevoerde onderhandelingen, waarbij wat Sigi betreft werd beoogd het zelfbestuur, in het belang van rust en orde aan de Tomiiboct, te doen afzien van alle aanspraken op eenige aldaar gelegen landstreken, vond de bekende moord- en plundertocht in Tambarana plaats, die, aangezien er Sigi'sche onderdanen bij betrokken waren, die het zelfbestuur weigerde uit te leveren, leidde tot de in kolom 65 en 66 van het Koloniaal Verslag van 1905 vermelde militaire excursie, waarbij het teekenen van eene korte verklaring, zooals in het Gouvernement van Atjeh en Onderhoorigheden gebruikelijk, o. m. als eisch werd gesteld. Hieraan werd door het zelfbestuur voldaan en daarbij tevens afstand gedaan van alle aanspraken op en bemoeienissen met de aan de Tomiiboct gelegen landstreken

Tambarana, Tanaboa, Mapane en Pebato. Kort daarop legden de zelfbesturen van Dolo en Belomaroe, zoomede die van Banawa (Donggala), Paloe (Palos) en Towaëli eveneens de korte verklaring af; de drie laatstgenoemde ter vervanging van de contracten en akte van verband van 13 December 1902, 1 Mei 1888 en 22 Mei 1900 (Gedrukte Stukken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Zitting 1903—1904. — 201, no. 29, 1889—1890. — 103, no. 12 en 1901—1902 — 169, no. 39).

Ten aanzien van Dolo valt op te merken, dat blijkens de jongste onderzoekingen Dolo Rindaoe en Dolo Kaleke (ook wel Kota Rindaoe en Kota ri Poeloe genoemd) geen twee geheel van elkander onafhankelijke landstreken zijn, zooals in de Nota van Toelichting op de verklaring van soevereiniteits-erkenning van 14 Augustus 1891 (1) werd vermeld, doch beide te zamen één landschap Dolo vormen.

(1) Gedrukte Stukken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Zitting 1893—1894. — 127, no. 11.

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.

BADOENG.

CONTRACT.

N°. 9.

Overeenkomst onder de nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen:

JOHANNES ESCHBACH, resident van Bali en Lombok, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw,

en
GOESTI NGOERAH PAMETJOETAN en GOESTI GDE NGOERAH DENPASSAR, radja's van Badoeng.

Aangezien het wenschelijk is gebleken om in naam der menschelijkheid de adat van het mesatia ook in de zelf besturende Inlandsche landschappen op het eiland Bali af te schaffen, zoo is tusschen ons overeengekomen als volgt:

Artikel een.

De radja's van Badoeng verbinden zich zoowel voor zich als voor hunne opvolgers de adat van het mesatia in het landschap Badoeng van af heden af te schaffen en derhalve nimmer meer te gedoogen, dat weduwen, hetzij van een radja, hetzij van een lid van diens familie, hetzij van wien ook, met het lijk van hun echtgenoot worden verbrand, of in het algemeen, dat menschen, wie deze ook mogen zijn, zich bij eenige lijkverbranding op welke wijze ook, ten offer brengen dan wel gebracht worden.

Artikel twee.

Overigens blijft het contract op den 13den Juli 1849 met de radja's van Badoeng te Kota gesloten thans onveranderd.

Aldus overeengekomen op heden den 22sten December des jaars 1904 en vervolgens met onze handteekeningen en ons zegel bekrachtigd in het bijzijn van de landsgrooten GOESTI NGOERAH GDE KASIMAN, GOESTI GDE DJAMBE, GOESTI NGOERAH ADJI, GOESTI MADE NGOERAH en GOESTI KTOET NGOERAH, zijnde de radja GOESTI

NGOERAH PAMETJOETAN en de landsgroote GOESTI NGOERAH GDE BLALOEWAN, wegens ziekte vertegenwoordigd door respectievelijk GOESTI NGOERAH MADE en GOESTI NGOERAH MAJOEN.

De Resident van Bali en Lombok,

(w. g.) J. ESCHBACH.

Hier stonden de stempel, zoodanig mede de handteekeningen en handmerken van de radja's van Badoeng en van de landsgrooten van dat landschap.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 21sten Februari 1905.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(w. g.) C. B. NEDERBURGH.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-secretaris,

(w. g.) VAN HASSELT.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,

(w. g.) A. E. ELIAS.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

BANGLI.

CONTRACT.

N°. 10.

Overeenkomst onder de nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen:

JOHANNES ESCHBACH, Resident van Bali en Lombok, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw,

en

DÉWA GDE TANGKERAN, radja van Bangli.

Aangezien het wenschelijk is gebleken om in naam der menschelijkheid de adat van het mesatia ook in de zelfbesturende Inlandsche landschappen op het eiland Bali af te schaffen, zoo is tusschen ons overeengekomen als volgt:

Eenig artikel.

De radja van Bangli verbindt zich zoowel voor zich als voor zijne opvolgers de adat van het mesatia in het landschap Bangli van af heden af te schaffen en derhalve nimmer meer te gedoogen, dat weduwen, hetzij van een radja, hetzij van een lid van diens familie, hetzij van wien ook, met het lijk van hun echtgenoot worden verbrand, of in het algemeen, dat menschen, wie deze ook mogen zijn, zich bij eenige lijkverbranding op welke wijze ook ten offer brengen dan wel gebracht worden.

Aldus overeengekomen op heden den 19den Januari des jaars 1905 en vervolgens met onze handteekening en ons zegel bekrachtigd in het bijzijn van de landsgrooten DÉWA GDE RAI, DÉWA GDE

POETOE, DÉWA MADÉ RAKA en DÉWA NJOMAN TANGKAS, die mede hunne handteekeningen hieronder hebben gesteld.

De Resident van Bali en Lombok,

(w. g.) J. ESCHBACH.

Hier stonden stempel en handteekening van den radja van Bangli, zoomede de handteekeningen van de landsgrooten van dat landschap.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 21sten Maart 1905.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(w. g.) C. B. NEDERBURGH.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(w. g.) VAN HASSELT.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën

(w. g.) A. E. ELIAS.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

BADOENG EN BANGLI.

NOTA VAN TOELICHTING.

Nº. 11.

Nadat de contracten tot afschaffing van de weduwen-verbranding met de zelfbestuurders van Tabanan en Kloengkoeng, respectievelijk op 20 Januari en 23 September 1904, tot stand waren gekomen (1), deed de Gouverneur-Generaal ook aan de radja's van Badoeng en Bangli als zijn bepaalden wil te kennen geven

(1) Zie Gedrukte Stukken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Zitting 1903—1904—201 n°. 42 en 1904—1905—201 n°. 12.

dat zij, zoowel voor zich als voor hunne opvolgers, zich zouden verbinden het mesatia voor goed af te schaffen. Hieraan is voldaan door de op 22 December 1904 en 19 Januari 1905 gesloten overeenkomsten, zoodat de weduwen-verbranding op geheel Bali thans tot het verleden behoort.

Het tweede artikel van het met Badoeng gesloten contract is daarin opgenomen ter voldoening aan een uitdrukkelijken wensch van de radja's.

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den Oost-Indischen Archipel.

GOENOENG SAHILAN EN ONDERHOORIGHEDEN.

VERKLARING.

N°. 12.

VERKLARING.

Wij, ABDULJALIL JAMTOEAN BESAR en SI ABDULRAHMAN JAMTOEAN MOEDA van Goenoeng Sahilan en SI AMAD GELAR DATOE BESAR, SI SENEN GELAR DATOE GADANG, SI TAAJOET GELAR PENGOELOE MOEDA en SI MA SEH GELAR POEDOEKA SINDO van Goenoeng Sahilan; SI NIRO GELAR DATOE BIDJO van Djawi Djawi; SI DJALAL GELAR DATOE SINDJAJA van Bintoeli, SI KARONG GELAR DATOE PENGOELOE BESAR van Melinjan; SI GOMBAK GELAR DATOE SINGO, SI TALANG GELAR DATOE MADJALELO, TAWAR GELAR DATOE MARADJO en TANGKAR GELAR DATOE GADANG van Lipat Kain; SI GAMAK GELAR DATOE MADJA INDO van Loehoe Tjimpoer; SI SOEHOE GELAR DATOE BANDARO, SI ADAM GELAR DATOE BESAR en SI BATIN GELAR DATOE SOETAN MADJALELO van Koentoe; SI INGAS GELAR DATOE MOLIK en SI MAALAT GELAR DATOE SATI van Padangsawah; SI HOEKOE GELAR DATOE SENDJATO en LAIHI GELAR DATOE DOEBALANG TAGAN van negri Domo; SI SOEHIN GELAR DATOE BANDARO van Oedjoeng Boekit; SI DAHIN GELAR DATOE GADANG DJO MELAWAN en BAKAR wettige vertegenwoordiger van DATOE SINGO van Tandjoeng Balit; SI MOENKIN GELAR DATOE GADANG van Sanggan; SI HAKIM GELAR DATOE TJANI AGO van Aoeer Koening; SI SAPTOE GELAR DATOE MA DJO BESAR en SI MAHIR wettige vertegenwoordiger van DATOE TAN MADJALELO van Loedai; SI DARI wettige vertegenwoordiger van DATOE PADOEKO BESAR van Kota Lamo; SI DJALA GELAR DATOE MADJA INDO en SI GANTI wettige vertegenwoordiger van DATOE MARADJO van Pangkalan Kapas; SI BOEKOE GELAR DATOE TEMENGGONG en PANTAN GELAR DATOE DJELO SOETAN van Tandjoeng Paoeh; SI OESOEP, wettige vertegenwoordiger van DATOE PAJOENG POETIH en SI LONGGAK GELAR DATOE MAROEHOEM van Poelau Patai; SI SALOEKALAI GELAR DATOE BANDARO ITAM, SOETAN MENANTI GELAR DATOE TEMENGGONG en SI TAIB GELAR DATOE BANDARO RADJO van Kota Baroe; SI GELAR DATOE BANDARO KAJO van Patai; SI DJAANA GELAR DATOE DJELO SOETAN en SI TAIB GELAR DATOE BANDARO van Moeara Lemboe; voorts ook SI OESOET GELAR DATOE BANDARO KALI, SI RAPAH GELAR DATOE SENARO van Poetih; SI NAIN GELAR DATOE SINDJATO, SI MOENKIN GELAR DATOE BESAR en SI AWAL GELAR DATOE MENGOETO SINARO ook van Moeara Lemboe; DOEAHAB GELAR DATOE TAN PENGOELOE en IBOEN GELAR DATOE BANDARO van Pangkalan Indaroeng; SI MA SALIH GELAR DATOE GADANG en SI KADIK GELAR DATOE TEMENGGONG van Logas; SI HADJAT GELAR DATOE DJOERGEM van Parit Djawo Tanah Darat; SI BONANG GELAR DATOE MOHAMAD van Pangkalan Bringiu (Oeloe Tesso) en SI TOEMBO GELAR DATOE BANDARO MOENO van Langoeng (Batang Galawan) en TAALI vroeger Bandara van Koentoe, allen Datoe's van Goenoeng Sahilan en Onderhoorigheden

verklaren bij deze:

Ten eerste: dat het gebied van Goenoeng Sahilan een gedeelte uitmaakt van Nederlandsch-Indië en derhalve onder de heerschappij van Nederland staat.

Ten tweede: dat wij mitsdien trouw zullen zijn aan Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en aan Zijne Excellentie

den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië als Hoogstderzelver vertegenwoordiger.

Ten derde: dat wij zullen nakomen en handhaven alle regelingen, die met betrekking tot het landschap Goenoeng Sahilan door of namens het Gouvernement of deszelfs vertegenwoordiger, den resident der Oostkust van Sumatra, zullen worden getroffen en in het algemeen alle bevelen zullen opvolgen, die ons door of namens dien vertegenwoordiger zullen worden gegeven.

Gedaan te Bengkalis op den 27sten Februari 1905 en opgemaakt in drievoud.

Hier stonden stempels, handteekeningen en handmerken van den Jamtoean Besar en de Datoes van het landschap Goenoeng Sahilan.

Deze handteekeningen zijn in onze tegenwoordigheid gesteld en nader bezegeld met een eed volgens de godsdienstige gezindheid der onderteekenaars, zijnde in den eed begrepen de verklaring, dat onderteekenaars bevoegd zijn, door mondelinge machtiging tot verbinding ook van de achtergebleven hoofden.

De Assistent-Resident van Bengkalis,

(get.) VAN VELTHUYSEN.

De Controleur voor de Kampar-Kiristreken,

(get.) I. L. O'BRIEN.

Deze verklaring is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 1sten September 1905, zijnde daarmede tevens SOELTAN ABDULJALIL erkend en bevestigd als Jamtoean Besar van Goenoeng Sahilan en Onderhoorigheden.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(get.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(get.) VAN REES.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) DE GRAAFF.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,

(w. g.) A. E. ELIAS.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

GOENOENG SAHILAN EN ONDERHOORIGHEDEN.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 13.

De in de overgelegde korte verklaring als „Goenoeng Sahilan en Onderhoorigheden” aangeduide landstreek ligt in het stroomgebied van de Kampar Kiri, welke met de Kampar Kanan de groote Kampar-rivier vormt, en wordt geacht te bestaan uit de landschappen Goenoeng Sahilan, Sibajang, Singingi, Oeloe Tesso en Logas.

Het verlangen van den bestuurder of Jamtoewan Besar van Goenoeng Sahilan om zich onder ons bestuur te stellen, dagteekent reeds van 1899. Het verbinden daaraan onzerzijds van de voorwaarde, dat het recht tot het verleenen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen, alsmede tot het verleenen van concessiën voor mijn- en landbouw bij het Nederlandsch-Indisch Gouvernement zou berusten, veroorzaakte evenwel vertraging, aangezien de Jamtoewan Besar op 1 December 1899 reeds een mijnbouwconcessie, geldende voor het geheele landschap, had uitgegeven. Nadat die concessie intusschen in

der minne was te niet gedaan, legden de betrokken hoofden den 27sten Februari 1905 de korte verklaring af. (1)

De bevolking van Goenoeng Sahilan en Onderhoorigheden is van Menangkabauschen oorsprong; de taal en de landsinstellingen, waaronder het adatbestuur, wijzen daarop.

De landstreek telt slechts ongeveer 11000 bewoners. Dit geringe zielental is hoofdzakelijk te wijten aan groote onreinheid en slechte voeding van de bevolking, tengevolge waarvan groote sterfte onder de kinderen voorkomt en de volwassenen meestal geen hooger leeftijd dan 40 jaren bereiken.

Voedingsmiddelen worden nagenoeg alleen voor eigen gebruik geteeld; de veestapel is gering en de handel van weinig beteekenis.

(1) Zie Koloniaal Verslag 1905, kolom 49.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

BATJAN.

CONTRACT.

Nº. 15.

Overeenkomst tusschen het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en het Zelfbestuur van Batjan.

Aangezien het wenschelijk is voorgekomen het uitsluitend recht tot invoer, bereiding en verkoop van opium in het Sultanaat Batjan aan het Gouvernement voor te behouden,

zoo is op heden, den 31sten Juli van het jaar 1905 tusschen ons: KAREL HENDRIK FERDINAND ROOS, Resident van Ternate en Onderhoorigheden, ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië eenerzijds en

ASSOELTHAN IBNOESSOELTHAN ALMAHFOEDL BIFADLILLAHIL MALIKIL WAHAB SIRADJOELMOELKI AMIROEDINI WAHOEWA PATRA MOHAMAD OESMAN SJAH, Sultan en de landsgrooten van Batjan anderzijds, onder nadere goedkeuring en bekrachtiging van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal, overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

Het recht tot invoer, bereiding en verkoop van opium in het Sultanaat Batjan berust uitsluitend bij het Gouvernement, dat deswege aan den Sultan eene uitkeering ten bedrage van f600 (zeshonderd gulden) 's jaars toekent.

Artikel 2.

Deze overeenkomst wordt geacht te zijn ingegaan met den 1sten April 1905.

Aldus ten dage en jare voorschreven te Batjan overeengekomen in drievoud opgemaakt, onderteevend en bezegeld.

(w. g.) ROOS.

Hier stonden de handteekening en de stempel van den Sultan van Batjan zoomede de handteekeningen van de rijksgrooten van Batjan.

Dit Contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 9den November 1905.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De wd. Algemeene Secretaris,

(w. g.) DE GROOT.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(w. g.) DE GRAAFF.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,

(w. g.) A. E. ELIAS.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

TERNATE EN BATJAN.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 16.

De hierbij overgelegde overeenkomsten, waarbij aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement het uitsluitend recht tot invoer, bereiding en verkoop van opium in de sultanaten Ternate en Batjan is toegekend, houden verband met de bij *Indisch Staatsblad* 1905,

n°. 187 bepaalde invoering van de opiumregie in de afdeelingen Ternate, Batjan en Halmahera der residentie Ternate en Onderhoorigheden.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in der
Oost-Indischen Archipel.*

LINGGA-RIOUW EN ONDERHOORIGHEDEN.

CONTRACT.

N°. 17.

CONTRACT onder nadere goedkeuring der Regeering van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen den Resident van Riouw en Onderhoorigheden en het Zelfbestuur van Lingga-Riouw en Onderhoorigheden.

Aangezien het wenschelijk is voorgekomen de rechten en verplichtingen tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en het Zelfbestuur van Lingga-Riouw en Onderhoorigheden nauwkeuriger te omschrijven en meer in overeenstemming te brengen met de eischen van de veranderde tijdsomstandigheden dan door de bestaande overeenkomst, aanvullingen en wijzigingen daarvan geschied is, zoo is op heden den 18den Mei 1905, onder nadere goedkeuring van de Regeering van Nederlandsch-Indië, tusschen ons: WILLEM ALBERT DE KANTER, Resident van Riouw en Onderhoorigheden en gemachtigde van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en Zijne Hoogheid Radja ABDOEL RACHMAN MAÄDLAM SJAH, Sultan van Lingga-Riouw en Onderhoorigheden en als zoodanig tevens de functiën uitoefenende, verbonden aan de vroegere waardigheid van Onderkoning, overeengekomen als volgt:

Artikel een.

1. Evenals zijne voorgangers verklaart ook de tegenwoordige bestuurder van Lingga-Riouw en Onderhoorigheden, dat dit landschap uit kracht van overwinning behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië en dat hij mitsdien Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettige Opper gebiedster erkent.

2. Hij belooft derhalve aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en aan Zijne vertegenwoordigers trouw, gehoorzaamheid en onderwerping.

Artikel twee.

1. Het gebied van het Sultanaat Lingga-Riouw en Onderhoorigheden bestaat uit:

a. de tot den Lingga-Riouw Archipel, de Karimon-groep en de Poeloe Toedjoeh behorende eilanden;

b. de Anambas-eilanden-groep;

c. de Natoena-eilanden-groepen;

d. de Tambelan-eilanden-groep; en

e. de op den vasten wal van Sumatra gelegen landschappen, met name Danei, Kateman, Mandah, Igal en Gaoeng benoorden en Reteh bezuiden de mondingen der Indragiri-rivier: en is nader omschreven bij de aan dit contract gehechte opgave letter A.

2. Het Leenbestuur verbindt zich mede te werken tot eene bepaling der grenzen van het Sultanaat met de daaraan palende landschappen Indragiri en Djambi, en zich te onderwerpen aan de te dien aanzien door de Regeering te nemen beslissing.

3. Ook verklaart het zich te zullen onderwerpen aan de beslissing der Regeering in alle gevallen van grensgeschil met de aangrenzende landschappen.

4. Het Gouvernementsgebied binnen het Sultanaat bestaat uit Poelau Bajan en het stuk grond op het eiland Bintan, omschreven in de overeenkomst van 14 Februari 1899, goedgekeurd en bekrachtigd op 22 April daaraanvolgende.

Artikel drie.

1. Het Sultanaat blijft als leen afgestaan aan Sultan ABDOEL RACHMAN MAÄDLAM SJAH onder uitdrukkelijke voorwaarde van stipte en trouwe nakoming der in dit contract omschreven verplichtingen.

2. De Sultan verklaart dit leen op die voorwaarden te aanvaarden.

Artikel vier.

1. Het gezag van het Leenbestuur bepaalt zich tot de inwendige aangelegenheden. Alle zaken waarbij de belangen van buiten het Sultanaat gelegen landen of op dergelijke landen gevestigde personen betrokken zijn, staan uitsluitend ter beslissing van het Gouvernement.

2. De Sultan noch zijne onderdanen zullen het leen ooit aan eenige andere natie dan de Nederlandsche overgeven, noch met eenige andere mogendheid, hetzij Oostersche of Westersche, noch met eenigen onderdaan van zoodanige natie eenig verbond of eenige overeenkomst aangaan of briefwisseling houden, noch geschenken aannemen dan met toestemming der Regeering, noch zendelingen ontvangen van- of zenden aan zoodanige mogendheid of zoodanigen onderdaan, noch toelaten dat zulks door of namens hunne bloed- of aanverwanten plaats vinde.

Artikel vijf.

1. De aanwijzing van een opvolger in he bestuur (Tengko Besar) geschiedt door den Gouverneur-Generaal.

Het Leenbestuur doet, met inachtneming van de landsinstellingen en in overleg met den Resident, eene voordracht tot die aanwijzing.

2. Ingeval de Sultanswaardigheid door overlijden of andere omstandigheden onvervuld mocht geraken en er een Tengko Besar is aangewezen, die op dat tijdstip meerderjarig is, treedt deze als Sultan op na vooraf te hebben afgelegd en in geschrifte te hebben ondertekend en bezegeld den eed van trouw aan Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië als vertegenwoordiger der Koningin in die gewesten, zoomede van stipte naleving van deze overeenkomst.

3. Hetzelfde geschiedt wanneer en zoolang de Sultan tijdelijk onbekwaam wordt zelf de teugels van het bewind te voeren.

4. Is er geen Tengko Besar aangewezen, dan zal de in artikel 7 bedoelde Rijksraad onder de leiding van den Resident voorloopig het bestuur van het Sultanaat in handen nemen en zoo spoedig mogelijk eene voordracht doen tot vervanging van den Sultan.

Artikel zes.

1. Bijaldien de aangewezen Tengko Besar gedurende zijne minderjarigheid tot de Sultanswaardigheid mocht geroepen worden, wordt tot aan het door den Gouverneur-Generaal te bepalen tijdstip zijner meerderjarigheid het bestuur van het Sultanaat uitgeoefend door één of meer regenten daartoe door den Gouverneur-Generaal te kiezen en bij eene daarvan uit te reiken akte in die waardigheid te bevestigen.

2. Vóór dat deze akte wordt uitgereikt moeten deze tijdelijke bestuurder of bestuurders afleggen en in geschrifte ondertekenen

en bezegelen den eed van trouw en stipte nakoming van dit contract voorgeschreven bij artikel 5.

3. In afwachting van de aanwijzing van de regenten en de in de vorige alinea bedoelde beëdiging berust het bestuur van het Sultanaat in handen van den Rijkraad onder leiding van den Resident.

4. Ingeval de Rijkraad nog niet ingesteld dan wel opgeheven of ontbonden is op het tijdstip dat de in de vorige alinea van dit artikel of de in de 4de alinea van artikel 5 bedoelde omstandigheden zich voordoen, wordt de uitoefening van het bestuur tijdelijk door den Resident geregeld of in eigen handen genomen.

Artikel zeven.

1. De Sultan resideert te Penjingat.

2. Het Leenbestuur van Riouw-Lingga en Onderhoorigheden zal in den vervolge bestaan uit den Sultan, terzijde gestaan door vijf mantri's, die een Rijkraad vormen, welke door den Sultan in alle bestuursaangelegenheden van aanbelang moet worden geraadpleegd.

3. De mantri's worden aangesteld en ontslagen door den Sultan in overleg met den Resident. Zij leggen vóór de aanvaarding hunner bediening den bij artikel 5 omschreven eed af in handen van den Resident en onderteekenen en bezegelen dien in geschrifte, waarna hun een door den Resident en den Sultan onderteekende akte van aanstelling wordt uitgereikt.

4. Wanneer een meerderjarige aangewezen Tengkoë Besar aanwezig is, heeft deze het recht van zitting in de vergaderingen van het Leenbestuur.

5. De Resident heeft het recht alle vergaderingen van het Leenbestuur, waarin rechtszaken of belangrijke bestuursaangelegenheden behandeld worden, bij te wonen; hij kan dit recht delegeren op den gewestelijken secretaris of op een der besturende ambtenaren.

6. Van de in die vergaderingen te behandelen rechtszaken of belangrijke bestuursaangelegenheden wordt tijdig aan den Resident mededeeling gedaan.

7. De het Leenbestuur buiten Penjingat vertegenwoordigende Amirs of Wakils en in Poeloe Toedjoeh ook de andere hoofden worden aangesteld en ontslagen door den Sultan in overleg met den Resident; hunne akten van aanstelling worden medeonderteekend door den Resident.

Artikel acht.

1. Tot de eerste aanstelling van mantri's overeenkomstig het voorgaande artikel zal niet worden overgegaan, voordat het Gouvernement dit wenschelijk acht.

2. De Rijkraad kan te allen tijde door den Gouverneur-Generaal ontbonden of opgeheven worden.

3. Zoolang nog niet is overgegaan tot de aanstelling van mantri's of wanneer de door hen gevormde Rijkraad opgeheven of ontbonden is, vormt alleen de Sultan het Leenbestuur.

Artikel negen.

1. Het Leenbestuur zal den Resident van Riouw en Onderhoorigheden als den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement eerbiedigen en gehoorzamen en mitsdien alleen met hem, rechtsreeks dan wel door tusschenkomst der betrokken plaatselijk besturende ambtenaren, in overleg treden omtrent alle aangelegenheden, de wederzijdsche belangen betreffende.

2. Het zal zonder zijn medeweten of voorafgaand overleg met hem, aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement geene brieven noch gezantschappen afzenden.

3. Het zal, bijaldien de Resident het noodig acht met het Leenbestuur in zijn geheel dan wel met een of meer zijner leden te Tandjong Pinang of elders in de residentie Riouw en Onderhoorigheden over dienstangelegenheden te confereren, stiptelijk voldoen aan het daartoe door den Resident te zijner kennis gebracht verlangen.

Artikel tien.

1. Het Leenbestuur zal vrede en vriendschap onderhouden met de besturen der naburige of van andere tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië behorende landschappen en zal mitsdien zonder voorkennis en toestemming van het Gouvernement tegen zoodanige besturen geene vijandelijkheden plegen, noch daartoe uitrustingen of voorbereidselen maken, noch versterkingen binnen het Sultanaat opwerpen.

2. Versterkingen, die binnen het Sultanaat mochten bestaan, of met voorkennis van het Gouvernement nader opgericht worden, zullen op eerste aanzegging van dat Gouvernement door het Leenbestuur geslecht worden.

Artikel elf.

Aan het Gouvernement blijft het recht voorbehouden om ten allen tijde een of meer Europeesche of Inlandsche ambtenaren en het noodig overige personeel in het Sultanaat te vestigen, de standplaatsen, werkkring en het ressort dier ambtenaren te bepalen en naar omstandigheden te veranderen.

Artikel twaalf.

Wanneer het Gouvernement te eeniger plaatse in het Sultanaat mocht wenschen bezetting te leggen, versterkingen op te werpen of etablissementen op te richten, zal het Leenbestuur daartoe tegen billijke betaling en vergoeding aan rechthebbenden voor eventueel daaruit voort te vloeien derving van inkomsten, alle mogelijke hulp en bijstand verleenen, terwijl het kosteloos den noodigen grond naar keuze van het Gouvernement zal afstaan behoudens billijke schadeloosstelling aan rechthebbenden.

Artikel dertien.

1. Het Leenbestuur zal met rechtvaardigheid besturen, het welzijn des volks bevorderen en alle door de vertegenwoordigers van het Gouvernement dienaangaande verstrekte raadgevingen opvolgen.

Het zal in bescherming nemen en doen beschermen allen, die zich met vergunning van het Gouvernement binnen het Sultanaat gevestigd hebben, of aldaar tijdelijk verblijf houden, benevens alle handelaren zonder onderscheid, die in het Sultanaat ten handel komen.

2. Alle den handel belemmerende gebruiken zullen in het Sultanaat afgeschaft en verboden zijn.

3. Aan de handelaren van dat landschap worden met betrekking tot den handel op Java en op alle andere landen, onder het bestuur van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wederkeerig dezelfde rechten verzekerd, die onderdanen van dat Gouvernement genieten.

4. De aan den Sultan en zijne onderdanen toebehoorende schepen moeten voorzien zijn van een door den Sultan uit te reiken zeebrief of van een jaarpas, opgemaakt volgens de betrekkelijke Gouvernements voorschriften, welke stukken echter niet zullen worden uitgereikt dan in overeenstemming met den Resident, die ze ten blijke daarvan zal medeonderteekenen of doen onderteekenen door den betrokken plaatselijk besturende ambtenaar.

5. Behoudens het in de 8ste alinea van dit artikel bepaalde zullen de Sultan en zijne onderdanen zoo te land als ter zee de Nederlandsche vlag voeren en niet toelaten dat in de plaats van deze eene andere gevoerd wordt.

6. Te land kan bovendien de vlag van Lingga-Riouw en Onderhoorigheden, zijnde zwart met een witte linkerbovenhoek gevoerd worden, doch alleen tegelijkertijd met en onder de Nederlandsche vlag en van geen grootere afmetingen dan deze.

7. Aan den Sultan blijft het gebruik van de witte vlag als onderscheidingsteeken, zoowel te land als ter zee, toegestaan, doch altijd tegelijkertijd met de Nederlandsche en van geen grootere afmetingen, en wel te land of aan denzelfden vlaggestok onder de Nederlandsche vlag of aan een afzonderlijken vlaggestok, die lager moet wezen dan die, waaraan de Nederlandsche vlag wappert, en ter zee of onder de Nederlandsche vlag, of zoo dat niet goed doenlijk is, met de Nederlandsche vlag op de eereplaats.

8. Het gebruik van de Kruisvlag, zwart met een wit diagonaal kruis, blijft toegestaan op de vaartuigen van den Sultan als deze niet zelf aan boord is, en op de vaartuigen van de landsgrooten en hoofden, die niet op jaarpas of zeebrief varen, zoolang deze zich binnen drie Engelsche mijlen van de kusten van het landschap bewegen, zullende zij buiten die grens, op de open zee, alleen de Nederlandsche vlag vertoonen.

Artikel veertien.

Als onderdanen van den Sultan worden beschouwd alle personen, van welken landaard ook, die in het Sultanaat verblijf houden en niet behooren tot eene der in het volgende artikel omschreven categorieën.

Artikel vijftien.

1. Als rechtstreeksche onderdanen van het Gouvernement worden in het Sultanaat beschouwd:

- 1°. alle Europeanen en daarmede gelijkgestelden;
- 2°. alle personen in dienst van het Gouvernement onverschillig van welken landaard;
- 3°. alle personen, onverschillig van welken landaard, gevestigd binnen de grenzen der Gouvernements-etablissemten;
- 4°. alle gewezen dienaren van het Gouvernement, niet behoorende tot de inheemsche bevolking der residentie Riouw en Onderhoorigheden, die na minstens vijf jaren onafgebroken dienst eervol zijn ontslagen;

5°. alle Chineezers en Manillareezen;

6°. alle niet tot de inheemsche bevolking van de residentie Riouw en Onderhoorigheden behorende personen, die in dienst zijn van de hiervoren sub 1 tot en met 5 bedoelde onderdanen van het Gouvernement, benevens alle personen onverschillig van welken landaard, die krachtens met hunne werkgevers op den voet der bestaande bepalingen gesloten werkcontracten, werkzaam zijn op ondernemingen, welke door onderdanen van het Gouvernement gedreven worden.

2. Gouvernements-onderdanen zijn als zoodanig onderworpen aan de rechtspraak der Gouvernements-rechtbanken en rechters.

3. Wanneer zij, verdacht van eenig misdrijf of eenige overtreding binnen het Sultanaat zijn opgevat, worden zij door den Sultan en de mantri's aan de Gouvernementsvertegenwoordigers uitgeleverd.

Artikel zestien.

1. Aan de rechtspraak der rechtbanken en rechters van het Gouvernement zijn mede onderworpen onderdanen van den Sultan die:

I. zich te zamen met onderdanen van het Gouvernement aan misdrijven of overtredingen schuldig maken;

II. misdrijven of overtredingen plegen tegen het Gouvernement, zijne ambtenaren, militairen of andere onderdanen, of wel ten aanzien zijner eigendommen of die zijner onderdanen;

III. gedaagden zijn in civiele gedingen waarin tevens een of meer Gouvernements-onderdanen (hetzij eischende, hetzij verwerende) betrokken zijn;

IV. zich schuldig maken aan misdrijven en overtredingen ten aanzien der inkomsten van het Gouvernement dan wel ten aanzien van telegraaflijnen of kabels, hetzij deze liggen binnen het gebied van het Sultanaat hetzij daarbuiten en evenzoo ten aanzien van de bepalingen omtrent den in- en uitvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie in het Sultanaat; en

V. overtreden de door den Wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen, welke voor het Sultanaat en zijne ingezetenen van verbindende kracht zijn.

2. De ambtenaren van het Gouvernement zijn bevoegd tot opsporing van bovenbedoelde misdrijven en overtredingen en zullen daarin door den Sultan en zijne mantri's steeds zooveel mogelijk worden bijgestaan.

5. Het Leenbestuur zal de vonnissen in de bovenbedoelde gevallen over Sultans-onderdanen uitgesproken, steeds eerbiedigen en aan de uitvoering daarvan bevorderlijk zijn.

Artikel zeventien.

In de gevallen waarin volgens het bepaalde bij het voorgaande artikel Sultans-onderdanen voor de rechtbanken of rechters van het Gouvernement terechtstaan, is de Sultan bevoegd in persoon of bij gemachtigde tegenwoordig te zijn bij de berechting der zaken zijner onderdanen, ten einde daarover zijn gevoelen uit te spreken.

Artikel achttien.

1. Het Leenbestuur is aansprakelijk voor de handhaving van orde en rust onder de Sultans-onderdanen.

2. Het zal desverlangd en in overleg met den Resident alle voor de overige ingezetenen des lands geldige politieele ver-

ordeningen en keuren ook op de Sultans-onderdanen van toepassing verklaren en ten aanzien van dezen handhaven.

3. Het is bevoegd om wanneer zijne eigene middelen daartoe te kort schieten ten aanzien dier politiezorg de hulp en tussenkomst van het Europeesch bestuur in te roepen, maar daarentegen ook verplicht om desgevorderd diezelfde hulp en tussenkomst op eerste aanvraag te verleenen aan de ambtenaren, die van Gouvernementswege met de zorg voor de politie belast zijn.

Artikel negentien.

1. Behoudens de bepalingen van de artikelen 16 en 17 van deze overeenkomst zijn alle onderdanen van den Sultan onderworpen aan de rechtspraak van het Leenbestuur.

2. Elk aan die rechtspraak onderworpen misdadiger wordt gestraft volgens de in het Sultanaat bestaande wetten en landsinstellingen, met dien verstande evenwel, dat martelende of verminkende straffen, waaronder ook de straf van rotanslagen wordt begrepen, niet mogen worden toegepast, zullende die straffen in overleg met den Resident door meer menschelijke straffen worden vervangen.

3. Van de door of namens het Leenbestuur opgelegde straffen kan de Gouverneur-Generaal gratie verleenen.

4. De doodstraf wordt niet ten uitvoer gelegd voordat de Gouverneur-Generaal in de gelegenheid is gesteld van het recht van gratie gebruik te maken. De voltrekking van de doodstraf geschiedt op de in de Gouvernementslanden gebruikelijke wijze.

5. De straf van verbanning wegens misdrijven binnen het Sultanaat begaan, mag niet worden ten uitvoer gelegd voordat de schuldige met inachtneming der volgens de wetten en instellingen des lands voorgeschreven rechtspleging daartoe veroordeeld zij en de Resident, na kennisname van het vonnis en alle overige tot de zaak betrekking hebbende bescheiden, zijne toestemming tot die ten uitvoerlegging zal hebben verleend.

6. Wanneer de Resident bedenking heeft tegen de ten uitvoerlegging der straf van verbanning en niet op grond daarvan terstond van hare toepassing wordt afgezien, wordt de beslissing van den Gouverneur-Generaal ingeroepen.

7. Door den Gouverneur-Generaal wordt de plaats aangewezen waar een veroordeelde tot verbanning buiten het Sultanaat de hem opgelegde straf zal ondergaan, zullende door het Leenbestuur voor zooveel noodig worden zorg gedragen voor het levensonderhoud van den veroordeelde op zijn strafplaats door uitkeering van een voor elk geval van Regeeringswege vast te stellen onderstand.

8. Bij veroordeeling tot dwangarbeid voor niet meer dan een jaar wordt de plaats waar de straf zal worden ondergaan door den Resident in overleg met het Leenbestuur en bij langeren duur van straf tijd door den Directeur van Justitie aangewezen.

Artikel twintig.

1. Behoudens de bevoegdheid van het Leenbestuur om tot zoodanigen maatregel voorstellen te doen aan den Resident, berust bij den Gouverneur-Generaal het uitsluitend recht om aan personen, al dan niet tot de Gouvernements rechtstreeksche onderdanen behorende, die gevaarlijk worden geacht voor de openbare rust en orde, het verblijf binnen het Sultanaat of een gedeelte daarvan te ontzeggen dan wel eene bepaalde plaats daarbuiten tot verblijf aan te wijzen.

2. Voor zoover die maatregel zal worden toegepast op de onderdanen van den Sultan, geschiedt dit niet dan na ingewonnen advies van het Leenbestuur.

3. In het onderhoud van de personen die door dien maatregel getroffen worden, wordt voor zooveel noodig, van Gouvernementswege voorzien.

Artikel een en twintig.

1. Het Leenbestuur zal geene Europeanen en Westersche of Oostersche Vreemdelingen, deze laatsten voor zoover zij Gouvernements-onderdanen zijn, in het Sultanaat toelaten zonder vooraf verkregen toestemming van den Resident of van den plaatselijk besturende ambtenaar.

2. Handelaren echter zullen zonder die voorkennis en toestemming in de havens van het Sultanaat worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden zoolang zij de orde en rust niet verstoren; zullende van hun meer dan drie maanden voortgezet verblijf in die havens door het Leenbestuur kennis moeten gegeven worden aan den plaatselijk besturende ambtenaar.

3. Het Gouvernement behoudt zich de bevoegdheid voor om ten aanzien van de toelating en vestiging van Oostersche

Vreemdelingen in het Sultanaat te allen tijde zoodanige verordeningen uit te vaardigen als het in het algemeen belang van Nederlandsch-Indië of in het bijzonder belang van het Sultanaat zal noodig achten.

4. Personen, die zich zonder verlof hebben verwijderd uit 's Gouvernements militairen- of maritiemen dienst, voortvluchtige veroordeelden of misdadigers en dergelijken zullen in geen geval binnen het Sultanaat geduld, maar onverwijld aan het Gouvernement uitgeleverd worden, indien zij zich daar vertoonen, en zulks ook zonder dat hunne uitlevering in elk voorkomend geval geëischt wordt.

5. Evenzoo bestaat die verplichting tot uitlevering ten aanzien van alle goederen en voorwerpen, die in strijd met de op de onderdanen van den Sultan toepasselijk verklaarde verbodsbepalingen binnen het Sultanaat zijn ingevoerd en aldaar kunnen worden achterhaald.

Artikel twee en twintig.

1. Het Leenbestuur zal den zee- en rivierroof met alle in zijn bereik zijnde middelen krachtadig tegengaan en doen tegengaan en geene schuilplaats noch eenige andere hulp of medewerking hoegenaamd verleenen, noch toelaten dat die verleend worden aan zee- of rivierroovers, noch aan personen, die bekend zijn of aangewezen worden als zoodanig bedrijf uit te oefenen of daarin betrokken te zijn.

2. Het zal degenen, die daaraan schuldig of medeplichtig bevonden worden, aan den Resident uitleveren, dan wel hen volgens de wetten en instellingen des lands doen terechtstellen, naar gelang die schuldigen of medeplichtigen onderworpen zijn aan de rechtspraak van het Gouvernement of van het Leenbestuur.

Artikel drie en twintig.

1. Het Leenbestuur zal aan alle schepen en vaartuigen, welke langs de kusten of langs de boorden der rivieren binnen het gebied van het Sultanaat in nood mochten vervallen, allen bijstand verleenen, de schipbreukelingen verzorgen en zich geen hunner goederen toeëigenen noch gedoogen, dat iemand wie ook, zich die toeëigene.

2. Van het stranden van schepen en vaartuigen of aanbrengen van de aan het strand of uit de rivieren opgevischte goederen zal het Leenbestuur onverwijld kennis geven aan den meest nabijzijnden ambtenaar van het Gouvernement en, in afwachting van de maatregelen door dezen te nemen, al dadelijk alles wat mogelijk is doen en laten doen om die schepen en vaartuigen of goederen te behouden of voor verdere schade te bewaren.

3. Het Leenbestuur kan hulp- en bergloon vorderen, waarvan het bedrag door dat bestuur, naar mate van de moeite, wordt begroot. Van die begrooting wordt onverwijld kennis gegeven aan den Resident, die, na het Leenbestuur en de andere belanghebbenden te hebben gehoord, bevoegd is haar te wijzigen zooals hem billijk zal voorkomen.

4. Daarna kunnen de daarbij betrokkenen, indien zij zich door de bedoelde begrooting al dan niet door den Resident gewijzigd, bezwaard gevoelen, door tusschenkomst van dien resident, de beslissing van den Gouverneur-Generaal inroepen, aan welke beslissing het Leenbestuur zich zal onderwerpen.

Artikel vier en twintig.

1. In het Sultanaat zijn het houden van slaven, menschenroof, slavenhandel en in- en uitvoer van slaven verboden, en derhalve zullen die misdadige bedrijven door het Leenbestuur binnen het Sultanaat niet geduld, maar met alle middelen krachtadig tegengegaan worden.

2. Ook het nemen van pandelingen tot zekerheid van schuld is verboden en zal door het Leenbestuur met dezelfde gestrengheid worden tegengegaan.

3. Zij die bij de inwerkingtreding dezer overeenkomst in pandelingschap verkeerden, zijn van alle verplichte dienstbaarheid ontslagen twee jaren na dat tijdstip of zooveel vroeger als hun schuld eerder zal zijn aangezuiverd.

Artikel vijf en twintig.

Het Gouvernement heeft het recht het havenbeheer en de politie in de havens en op de reeden van het Sultanaat op te dragen aan Gouvernementsambtenaren, welke alsdan dezelfde bevoegdheid zullen hebben als de havenmeesters in 's Gouvernements rechtstreeksch gebied. Waar het Gouvernement van dit recht gebruik heeft gemaakt zullen de van Gouvernementswege uitgevaardigde of nog uit te vaardigen bepalingen betreffende

het beheer en de politie van havens, reeden en ankerplaatsen, zoomede op het vervoer van personen met stoomschepen op het Sultanaat en zijne ingezetenen van verbindende kracht zijn.

Artikel zes en twintig.

1. Het recht tot het verleenen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen, alsmede tot het verleenen van concessiën tot mijnontginning in het gebied van het Sultanaat berust geheel bij het Gouvernement, dat echter steeds vooraf het Leenbestuur ter zake zal raadplegen en daarenboven vooraf een onderzoek zal doen instellen naar de rechten van derden op de gronden benodigd voor mijnbouwkundige opsporing of mijnontginning, terwijl het bij eventueele beschikking over zoodanige gronden voor billijke schadeloosstelling door den concessionaris zal zorgdragen.

2. Van de voor vergunningen tot mijnbouwkundige opsporingen en concessiën tot mijnontginning door het Gouvernement te heffen eijns en vast recht zal steeds de helft ten behoeve van het Leenbestuur worden afgestaan.

3. Het Gouvernement behoudt zich wijders het recht voor om voor eigen rekening mijnbouwkundige opsporingen en mijnontginningen in het gebied van het Sultanaat te doen aanvangen en voortzetten, behoudens billijke schadeloosstelling wanneer daartoe aanleiding bestaat.

Artikel zeven en twintig.

1. De door den Wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende opsporing en ontginning van delfstoffen zijn voor het Sultanaat en zijne ingezetenen van verbindende kracht.

2. De vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen en ontginningen, welke reeds vroeger door het Leenbestuur met voorkennis van het Gouvernement zijn uitgegeven aan particulieren, blijven — voor zooveel de houders dier vergunningen daarvan geen afstand mochten doen — beheerscht door de bepalingen der betrekkelijke door of namens het Gouvernement goedgekeurde overeenkomst, met dien verstande evenwel dat de concessiën tot mijnontginning, welke van vergunningen tot opsporing als hier bedoeld het gevolg mochten zijn, ingevolge en met inachtneming der bepalingen van het vorig artikel door het Gouvernement worden uitgegeven.

Artikel acht en twintig.

1. Het Leenbestuur zal aan personen, niet behoorende tot de inheemsche bevolking van het Sultanaat geene concessiën tot ondernemingen van landbouw of boschexploitatie verleenen, noch aan zoodanige personen gronden verkoopen of verhuren, noch toelaten dat door Sultans-onderdanen dergelijke vergunningen of concessiën, die eventueel aan deze mochten zijn verleend, dan wel rechten op gronden, aan zoodanige personen worden overgedragen dan na verkregen toestemming van het Gouvernement en behoudens nadere goedkeuring der contracten door den Resident.

2. Zoodanige concessiën zullen steeds met inachtneming van de algemeene belangen van Nederlandsch-Indië waartoe ook het Sultanaat behoort, zooveel mogelijk worden geregeld in overeenstemming met de algemeene verordeningen die te dezer zake reeds bestaan of nader mochten worden uitgevaardigd en met de bijzondere bepalingen die het Gouvernement te dien aanzien reeds gemaakt heeft of nader zal vaststellen.

3. Het Gouvernement behoudt zich wijders het recht voor om voor zijne rekening ondernemingen van landbouw in het Sultanaat te doen aanvangen en voortzetten, een en ander behoudens billijke schadeloosstelling aan de betrokkenen voor zoover daartoe grond bestaat. Het Leenbestuur zal zoodanige ondernemingen steeds zooveel mogelijk bevorderen.

Artikel negen en twintig.

Ook andere dan de in het vorige artikel bedoelde concessiën zullen niet verleend, en overeenkomsten van niet strikt privaten aard zullen door het Leenbestuur niet gesloten worden zonder voorafgaande toestemming van den Resident.

Artikel dertig.

Het Leenbestuur onderwerpt zich aan de regelingen, welke door het Gouvernement zijn of zullen worden in het leven geroepen in het belang der peper- en gambircultuur in het Sultanaat, betreffende het visschen naar en het winnen van

parelschelpen, paarlemoerschelpen en tripang, en betreffende den in-, uit- en doorvoer van wapens en oorlogsbehoefden.

Artikel een en dertig.

1. Door of van wege het Leenbestuur zullen, zonder toestemming van het Gouvernement geene andere belastingen en heffingen gevorderd of pachten ingevoerd worden dan die omschreven in de aan dit contract gehechte opgave letter B, zullende mitsdien zonder die toestemming die belastingen, heffingen en pachten, hetzij die in geld, in natura of in arbeid opgebracht worden, in geen geval verhoogd, verzaard of veranderd worden.

2. De toewijzing van pachten heeft niet plaats dan in overeenstemming met den Resident.

3. Het Leenbestuur zal in het algemeen zorgen en doen zorgen, dat in het Sultanaat geen onwettige heffingen, hoe ook genaamd en door wien ook, van de bevolking geëischt worden.

4. Het Gouvernement behoudt zich het recht voor bestaande belastingen, heffingen en pachten te allen tijde tegen schadevergoeding over te nemen, die overgenomen belastingen, heffingen en pachten te wijzigen, af te schaffen of door andere te vervangen, alles naar eigen goedvinden.

Artikel twee en dertig.

De aan het Leenbestuur toekomende gelden wegens door het Gouvernement uitgegeven concessiën, benevens de nader in overleg met den Resident aan te wijzen inkomsten worden gestort in eene Rijkskas, bestemd voor uitgaven in het belang van land en volk.

Het beheer dier kas wordt door den Resident geregeld.

Artikel drie en dertig.

1. Het pachtgebied van het Gouvernement omvat het geheele Sultanaat, met uitzondering van de eilanden in de Chineesche zee, nitmakende de afdeling Poeloe Toedjoeh.

2. Het recht tot het heffen van in- en uitvoerrechten en accijnzen binnen al de op den vasten wal van Sumatra gelegen, tot het Sultanaat behorende landschappen, berust bij het Gouvernement.

3. Alle door het Gouvernement vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende rechten, belastingen en verpachtingen en in het algemeen betreffende alle inkomsten van het Gouvernement, hoe ook genaamd, zullen ook van verbindende kracht zijn voor alle inwoners, des Sultans onderdanen daaronder begrepen, van die gedeelten van het Sultanaat, waar zoodanige inkomsten aan het Gouvernement toekomen.

4. Het Gouvernement heeft het recht om ten laste van zijne directe onderdanen, waar deze ook in het Sultanaat mochten gevestigd zijn, alle zoodanige belastingen in te voeren als het noodig zal achten.

5. Wegens den afstand aan het Gouvernement van vroegere inkomsten komt den Sultan toe eene schadeloosstelling uit 's lands kas van f 168 000 (een honderd acht en zestig duizend gulden) 's jaars, uit te betalen in maandelijksche paymenten van f 14 000 (veertien duizend gulden).

Artikel vier en dertig.

1. Voor zoover de bepalingen der vroegere overeenkomsten door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met het leenbestuur van Lingga-Riouw en Onderhoorigheden gesloten in strijd zijn met die van deze overeenkomst, zijn zij door deze vervallen.

2. Het Gouvernement zal den Sultan zoolang hij de hem in dit contract opgelegde verplichtingen trouw en stipt opvolgt, in zijne waardigheid en rechten als zoodanig handhaven.

Artikel vijf en dertig.

Dit contract treedt in werking op den dag waarop het door den Gouverneur-Generaal zal worden goedgekeurd en bekrachtigd.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezès vermeld ter hoofdplaats Tandjong Pinang overeengekomen, in drievoud opgemaakt, door beide partijen ondertekend en bezegeld en door den Sultan van Lingga-Riouw en Onderhoorigheden ABDOEL RACHMAN MAÄDLAM SJAH plechtig beëdigd.

Hier stonden stempel en handteekening van den Sultan van Lingga-Riouw en Onderhoorigheden. (w. g.) W. A. DE KANTER.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 1sten September 1905, onder voorwaarde (1), dat de Sultan van Lingga-Riouw en Onderhoorigheden instemme met de na te noemen veranderingen in den maleischen tekst van het contract, strekkende om dien beter in overeenstemming te brengen met den Nederlandschen tekst, en van die instemming doe blijken door eene hieronder te stellen, ondertekende en bezegelde verklaring:

a. In de 2de alinea van artikel 18 worden de woorden: „maka bolihlah karadjaän” vervangen door „maka karadjaän aken”.

b. In de 2de alinea van art. 22 wordt het woord „ra'ajat” op beide plaatsen waar het voorkomt, vervangen door „termasoeek pada hoekoeman ka'adilan”.

c. In de 4de alinea van artikel 31 wordt het woord „terseboet” aan het slot vervangen door „diambil”.

d. onder V (Heerendiensten) van de belastingopgave, bijlage B, vervallen de woorden „kapil-kapal dan”.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(get.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

De Algemeene Secretaris,

(get.) VAN REES.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(w. g.) VAN HASSELT.

BIJLAGE LETTER A.

(Artikel 2 van het contract).

OPGAVE van de eilanden en landschappen behorende tot het Sultanaat van Lingga-Riouw en Onderhoorigheden.

Alle eilanden en klippen, gelegen binnen de gesloten veelhoeken, waarvan de geographische ligging der hoekpunten in hunne volgorde van Noord-Oost-Zuid-West hieronder zijn aangegeven als:

a. voor den Lingga-Riouw-archipel met inbegrip van de Karimon-eilanden en de Poeloe Toedjoeh:

1°15'	Noorderbreedte,	103°15'	Oosterlengte (Greenwich)		
1°8'	„	103°45'	„	„	„
1°10'	„	103°50'	„	„	„
1°15'	„	104°	„	„	„
1°15'	„	105°	„	„	„
0°	„	105°	„	„	„
1°	Zuiderbreedte,	106°	„	„	„
1°20'	„	105°20'	„	„	„
1°	„	104°30'	„	„	„
0°35'	„	104°	„	„	„
0°10'	Noorderbreedte,	104°	„	„	„
0°45'	„	103°15'	„	„	„

(1) Aan deze voorwaarde is blijkens Gouvernementsbesluit van 21 Januari 1906, n°. 17, voldaan.

b. voor de Anambas-eilanden-groep:

3°30'	Noorderbreedte, 106°	Oosterlengte (Greenwich)
3°30'	" 106°35'	" "
3°	" 106°35'	" "
2°15'	" 106°10'	" "
2°15'	" 105°20'	" "
3°	" 105°20'	" "

c. voor de Natoena-eilanden-groepen (Noord en Zuid):

5°	Noorderbreedte, 107°40'	Oosterlengte (Greenwich)
5°	" 108°10'	" "
2°10'	" 109°25'	" "
1°45'	" 108°40'	" "
3°	Noorderbreedte, 107°20'	Oosterlengte (Greenwich)
4°	" 107°20'	" "

d. voor de Tambelan-eilanden-groep:

1°40'	Noorderbreedte, 106°10'	Oosterlengte (Greenwich)
1°40'	" 107°	" "
1°	" 108°	" "
0°	" 108°20'	" "
0°	" 107°	" "

De landschappen Danei, Kateman, Mandah, Igal en Gaoeng vormen te zamen één complex, dat begrensd wordt:

in het Noorden door het landschap Pelalawan, volgens de van Tandjong Ongka di Loear uitgaande lijn der waterscheiding van het Zuidelijk stroomgebied der Kampar-rivier,

in het Oosten door de zee,

in het Zuiden en het Westen door het landschap Indragiri volgens eene nader in overleg met de betrokken Inlandsche bestuurders door de Regeering te bepalen lijn, uitgaande van een punt aan de Koala Gaoeng landwaarts getrokken tot de Noordgrens.

Tot dit complex behooren de kusteilanden P. Keteman en P. Boeroeng.

Het landschap Retch wordt begrensd:

in het Noorden en het Westen door het landschap Indragiri volgens eene rechte lijn, getrokken van Tandjoeng Sapat Loear naar het punt van den rechteroever der Retch-rivier, waar deze de Soengei Gangsal in zich opneemt, en verder door den genoemden rechteroever stroomopwaarts,

in het Zuiden door het landschap Djambi, volgens eene nader in overleg met de betrokken Inlandsche bestuurders door de Regeering te bepalen lijn, van Tandjong Laboe uit tot aan den rechteroever der Retch-rivier,

in het Oosten door de zee.

Tot dit landschap behooren de delta-eilanden in de Retchmondiging met name P. Kitjang en P. Boekoe.

De Resident van Riouw en Onderhoorigheden,

(w. g.) W. A. DE KANTER.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(w. g.) VAN HASSELT.

BIJLAGE B.

OPGAVE der belastingen, heffingen en pachten, bedoeld in artikel 31 alinea 1.

I. *Belastingen op den handel.*

1°. Een recht van vijf en zeventig dollarcenten per volle kojan (van 40 pikol) lading van vaartuigen en schepen, welke uit het Leenrijk rechtstreeks of via eenige plaats in of buiten de residentie naar het buitenland vertrekken.

2°. Een recht van 10 pct. der plaatselijke waarde van ruwe en van 5 pct. van die van gezuiverde sagoe bij den uitvoer naar het buitenland uit het Leenrijk, met uitzondering van de daartoe behoorende, op den vasten wal van Sumatra gelegen landschappen.

3°. Eene belasting van twintig dollarcenten tot één dollar 's maands op de nering — naar gelang van haren omvang — der vreemde Oosterlingen, die zich metterwoon, tot het drijven van handel, in het Leenrijk nederzetten, buiten de Gouvernements-etablissemten, buiten de kampong Daik, buiten Singgarang en buiten de aan niet-inheemsche onderdanen ten behoeve van den landbouw of nijverheid verhuurde gronden.

4°. Een recht van 5 pct. der plaatselijke waarde van de van den Poeloe Toedjoeh Archipel uitgevoerde copra en klapperolie.

5°. Een recht van één dollar vijftig cent per volle duizend van den Poeloe Toedjoeh Archipel uitgevoerde klappers.

II. *Belastingen op den landbouw.*

1°. Eene jaarlijksche heffing van zes of twaalf dollar per gambirladang in het Leenrijk naarmate die ladangs zijn klein of groot; de in Maart 1888 reeds bestaande gambirladangs blijven onderworpen aan eene heffing van vier, vijf of zes dollar 's jaars naarmate zij zijn klein, middelmatig of groot.

2°. Eene jaarlijksche heffing van vijftien dollarcenten per doesoen of tuin in het Leenrijk, onverschillig van welke uitgestrektheid voor zooveel niet aangelegd en bewerkt wordende door leden der inheemsche bevolking.

Deze belastingen zijn niet van toepassing op niet-leden der inheemsche bevolking die gronden van het Leenbestuur in huur hebben, overeenkomstig de ter zake door het Gouvernement in overleg met dat Leenbestuur, op de uitgifte dezer gronden vastgestelde, of nog vast te stellen bepalingen.

III. *Andere belastingen.*

1°. Een recht van 10 pct. der plaatselijke waarde van verzamelde boschproducten waaronder ook wordt begrepen hout, welk recht naar verkiezing in natura of in geld kan worden voldaan.

Leden der inheemsche bevolking kunnen vrijelijk en kosteloos, ten eigen gebruike zoodanige artikelen verzamelen, met uitzondering van wangkangmasten, krandjihout (voor wangkangroeren) en keledanghout (voor Chineesche doodkisten) waarover evenzeer als over de boschproducten, bestemd om daarmede handel te drijven, het in de 1ste alinea bedoeld recht verschuldigd is.

De heffingen in de beide voorgaande alinea's omschreven, kunnen overal door het Leenbestuur worden gevorderd, behalve in de landschappen op den vasten wal van Sumatra waar zij, krachtens overeenkomst van 22 December 1897, aan het Gouvernement zijn voorbehouden.

Voor brandhout, gekapt voor de bereiding van gambir, zoodanig voor aankap van het houtgewas op ondernemingen van landbouw is geen belasting verschuldigd.

2°. Eene door de Regeering in overleg met den Sultan en zijne mantri's vast te stellen retributie op het winnen van parelschelpen, paarlemoerschelpen, tripang en andere zeeproducten, met uitzondering van agar-agar, in de wateren langs de kusten van Lingga-Riouw.

IV. *Verpachtingen.*

Zij bestaan uitsluitend in:

- 1°. Opiumpacht
- 2°. Arakpacht en
- 3°. Dobbelpacht

in den Poeloe Toedjoeh Archipel.

4°. Het uitsluitend recht tot agar-agarwinning in de gezamenlijke wateren van Lingga-Riouw, met dien verstande, dat voortaan niemand meer door of van wege den pachter dan wel door anderen gedwongen kan worden agar-agar ten zijnen behoeve te verzamelen.

V. *Heerendiensten.*

Bij het uitrusten van prauwen door den Sultan of zijne mantri's zijn hunne rechtstreeksche onderdanen daartoe opgeroepen, verplicht tot bemanning dezer prauwen te dienen tegen genot van voeding, zonder meer, met dien verstande, dat voor deze diensten niet meer dan 52 dagen per hoofd en per jaar mogen worden gevorderd.

De Resident van Riouw en Onderhoorigheden,

(w. g.) W. A. DE KANTER.

Hier stonden stempel en handteekening van den Sultan van Lingga-Riouw en Onderhoorigheden.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(w. g.) VAN HASSELT.

OPGAVE van de havens van het Leenrijk Lingga-Riouw, bedoeld in artikel 21 alinea 2 van het politiek contract van den 18den Mei 1905.

- Penjingat, eiland Penjingat;
- Koeala Segantoeng, eiland Galang;
- Koeala Mandah, landschap Mandah, op den vasten wal van Sumatra;
- Koeala Igal, landschap Igal, op den vasten wal van Sumatra;
- Koeala Gaoeng, landschap Gaoeng, op den vasten wal van Sumatra;
- Soengei Goentoeng, landschap Kateman, op den vasten wal van Sumatra;
- Poelau Kidjang, landschap Reteh, op den vasten wal van Sumatra;

- Tandjong Balei, eiland Groot-Karimon;
- Meral, eiland Groot-Karimon;
- Tandjong Batoe, eiland Koendoer,
- Bojan, eiland Bojan;
- Boeloeh, eiland Boeloeh;
- Penarè (Moro), eiland Soengi Bawah;
- Terong, eiland Terong;
- Soelat Passei, eiland Soegi;
- Soelit, eiland Soelit;
- Paoe, eiland Paoe;
- Batoe Hadji, eiland Batam;
- Samboe, eiland Groot Samboe;
- Tandjong Boeton, eiland Lingga;
- Daik, eiland Lingga;
- Penoeba, eiland Salajar;
- Dabo, eiland Singkep;
- Soengei Raja, eiland Singkep;
- Bakong, eiland Singkep;
- Koeala (Maras), eiland Djemadja, Anambas eilanden;
- Letong, eiland Djemadja, " "
- Kramat, eiland Kramat, " "
- Terempa, eiland Siantan, " "
- Genteng, eiland Sedanan, Groot Natoena-eilanden,
- Tandjong, eiland Boengoeran, " " "
- Ranei, eiland Boengoeran, " " "
- Soengei Oeloe, eiland Boengoeran, " " "
- Barat, eiland Midai;
- Segintjil, eiland Pandjang, Zuid-Natoena-eilanden;
- Ajer Sekain, eiland Serasan, " " "
- Batoe Lepoh, eiland Tambelan, " " "

De Resident van Riouw en Onderhoorigheden,

(w. g.) W. A. DE KANTER.

Hier stonden stempel en handteekening van den Sultan van Lingga-Riouw en Onderhoorigheden.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(w. g.) VAN HASSELT.

Voor eensluidende afschriften,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,

(w. g.) A. E. ELIAS.

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.

LINGGA-RIOUW EN ONDERHOORIGHEDEN.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 18.

De vorige politieke overeenkomst met het leenrijk Lingga-Riouw en Onderhoorigheden, gesloten 1 December 1857, werd aangevuld en bekrachtigd op 9 Februari 1858 (1) en sedert ten aanzien van verschillende punten gewijzigd en uitgebreid op 19 Augustus 1864 (2), 30 September 1868 (3), 17 October 1881 (4), 11 Januari 1887 (5), 26 Januari 1888 (6) en 22 December 1897 (7).

Nochtans ontbrak aan eene behoorlijke regeling van de verhouding van dit leenrijk tot het Gouvernement veel, waarin door het jongst gesloten politiek contract is voorzien.

In de eerste plaats had de ondervinding duidelijk aan het licht gebracht, dat de erkenning van het in 1784 opgeheven en in 1804 weder ingevoerd Onderkoningchap (art. 31 van het contract van 1857) niet kon worden gehandhaafd. Insteede toch van een gezonden politieken toestand te verzekeren, zooals verwacht was, bleek die instelling een bron van voortdurend antagonisme tusschen Onderkoning en Sultan, waardoor — zeer ten nadeele van de welvaart van land en volk — een goed bestuur onmogelijk werd gemaakt.

Toen er dan ook, na het overlijden van den Onderkoning Radja MOHAMAD JOESOEF, geen aangewezen opvolger was, omdat de aanwijzing als zoodanig van diens jongsten zoon, op eigen verzoek was ingetrokken, is de afschaffing van het Onderkoningchap door de Indische Regeering aan de orde gesteld, met het gevolg, dat in het nieuwe contract het vroegere tweéhoofdige gezag voor een éénhoofdige heeft plaats gemaakt.

De voornaamste punten van verschil tusschen de nieuwe overeenkomst en de vroegere politieke contracten zijn verder:

1°. de regeling van de opvolging in het bestuur over het

Gedrukte Stukken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal:

(1)	Zitting 1858—1859	—	XXIII,	n ^o .	5.
(2)	"	1865—1866	—	117,	" 14.
(3)	"	1870—1871	—	15,	" 3.
(4)	"	1882—1883	—	140,	" 6.
(5)	"	1887—1888	—	67,	" 6.
(6)	"	1888—1889	—	76,	" 11.
(7)	"	1898—1899	—	166,	" 21.

Sultanaat en de tijdelijke voorziening in het bestuur bij ontstentenis van den Sultan (artt. 5 en 6);

2°. de uitbreiding van het Gouvernements-onderdaanschap tot de bedienden van Gouvernements-onderdanen en de op contract werkende arbeiders op ondernemingen door Gouvernements-onderdanen gedreven (art. 15, 1ste alin., sub 6);

3°. de uitbreiding der rechtspraak door Gouvernements-rechters en -rechtbanken in bepaalde gevallen over de onderdanen van den Sultan (art. 16);

4°. het recht van den Gouverneur-Generaal om gratie te verlenen van door of namens het Leenbestuur opgelegde straffen (art. 19, 3de alin.);

5°. het recht van het Gouvernement om het havenbeheer en de politie in de havens en op de reeden van het Sultanaat op te dragen aan Gouvernements-ambtenaren (art. 25);

6°. het recht van het Gouvernement tot het verlenen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen en het verlenen van concessiën tot mijnontginning (art. 26);

7°. het verbod om concessiën van welken aard ook te verlenen of overeenkomsten van niet strikt privaten aard te sluiten zonder voorafgaande toestemming van den resident (art. 29);

8°. de toekenning aan het Leenbestuur van het recht tot heffing van een uitvoerrecht van 5 pct. van copra en klapperolie en van \$ 1,50 per duizend klappers, afkomstig van den Poeloe-Toedjoeh archipel (art. 31, 1ste alin. en I sub 4 en 5 van bijlage B);

9°. de vorming eener rijkskas uit eenige aan het Zelfbestuur toekomende inkomsten, bestemd voor uitgaven in het belang van land en volk en beheerd overeenkomstig de voorschriften van den resident (art. 32).

Bijzonderheden omtrent het leenrijk Lingga-Riouw en Onderhoorigheden bevat de Nota van Toelichting in de Gedrukte stukken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Zitting 1885—1886. — 110, n°. 19.

